

de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs

Raad voor de rechtspraak

De heer mr. drs. T. Kraniotis - Kamer B.3.50

Leeghwaterlaan 8

5223 BA 's-Hertogenbosch

Amsterdam, 4 maart 2013

Betreft: Consultatie voorlopige conceptagenda Appelrechtspraak 2020

Geachte heer Kraniotis,

De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (hierna: de Orde) heeft met belangstelling kennis genomen van (het voorlopige concept van 31 januari jl. van) de Agenda appelrechtspraak 2020, hierna te noemen: de Agenda. Naar aanleiding hiervan wenst de Orde de volgende opmerkingen te maken.

Inleiding

De Orde begrijpt dat de directe aanleiding om de Agenda op te stellen de per 1 juli 2012 in werking getreden Wet versterking cassatierechtspraak is geweest. Gegeven de positionering van de Hoge Raad en de mogelijkheid om zaken aan de poort te selecteren, is de Orde met de opstellers van de Agenda van mening dat de positie van de hoven onderzocht moet worden. Gegeven de werking van artikel 80a Wet RO zullen hofuitspraken wellicht meer dan in het verleden aan alle voorwaarden moeten voldoen om de Hoge Raad in staat te stellen zijn taak als hoogste rechter te vervullen. De huidige maatschappij met de elkaar in snel tempo opvolgende ontwikkelingen en de noodzaak om voortvarend beslissingen te nemen, nopen alle bij de rechtspraak betrokken partijen de eigen positie kritisch te bekijken. Niet alleen is de roep om snelle rechterlijke beslissingen hoorbaar binnen de maatschappij, tevens worden rechterlijke beslissingen kritisch onder de loep genomen. Een dergelijk krachtveld vraagt om een geoliede rechterlijke machine.

Belastingrechtspraak

De Orde benadrukt, zoals ook verwoord in de Agenda, dat het hoger beroep binnen het systeem van de rechtspraak een controlefunctie en herkansingsfunctie heeft. Terecht wordt in punt 11 van de Agenda opgemerkt dat zowel vanuit de controlefunctie als vanuit de herkansingsfunctie de rechterlijke beslissing in appel kan afwijken van die in eerste aanleg. Gezien het feit dat hoven de tweede feitelijke instantie vormen, is het volgens de Orde ook voor de belastingrechtspraak als geheel van belang dat de controlefunctie meer uit de verf komt. Volgens de Orde bestaat er ook een verantwoordelijkheid voor betrokken procespartijen. Van (professionele) procespartijen mag namelijk verwacht worden dat deze voor een hof duidelijk kunnen maken welke bezwaren bestaan tegen de procesgang bij de

rechtbank en/of de uitspraak van de rechtbank. Echter, de Orde is wel van mening dat voor het evenwicht het beperken van het appel tot uitsluitend een controlefunctie niet wenselijk is. In de belastingpraktijk kent men een vrije procesvertegenwoordiging; een belanghebbende zal daardoor in het kader van de rechtsbescherming een beroep moeten kunnen doen op de herkansingsfunctie. Het hof kan belanghebbenden daarin faciliteren. Binnen het controlemechanisme zal ook plaats moeten zijn voor constructieve feedback al dan niet via uitspraken. De Orde kan zich daarom vinden in de feedback functie van de hoven. Dit laat echter onverlet, en dat is terecht ook het uitgangspunt van de Agenda, dat juist bij de belastingrechtspraak het primaire besluit (veelal de belastingaanslag) het object van het appel is.

De Orde is verder van mening dat de onder punt II geformuleerde uitgangspunten voor de strafrechtspraak ook zouden moeten gelden voor de belastingrechtspraak. Samen met de rechtbanken en Hoge Raad zullen instrumentaria van systeemoverleg en systeemaafspraken ertoe moeten leiden dat duidelijk wordt welke rechtsvragen een meer generieke beantwoording behoeven, welke rechtsvragen dan zo spoedig als mogelijk bij de hoven terecht zouden moeten komen. Hiermee zal de regiefunctie van de hoven sterker worden. De hoven leggen via een richtinggevende uitspraak de rechtsvragen voor aan de Hoge Raad. De hoven zullen op die wijze de Hoge Raad meer ten dienste staan in diens functie van cassatierechter.

De Orde is verder voorstander van de gedifferentieerde zaaksbehandeling, waarbij minder complexe zaken worden behandeld door een enkelvoudige kamer. De Orde is echter wel van mening dat voldoende kwaliteitswaarborgen moeten worden ingebouwd op het terrein van de rechtsbescherming (de hoven opereren immers als tweede feitelijke instantie) en motivering van de rechterlijke beslissing.

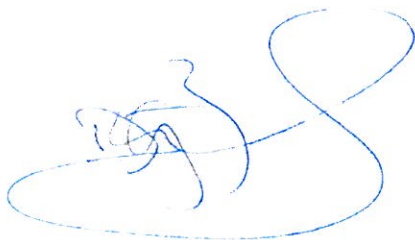
De Orde is in principe voorstander van behandeling van complexe en specialistische zaken door gecombineerde kamers met rechters van diverse hoven. Het is wenselijk dat specialisten plaatsnemen in de gecombineerde kamers. De Orde is van mening dat het de rechtspraak in algemene zin ten goede kan komen indien op specifieke terreinen, bijvoorbeeld het Europees belastingrecht, specialistische rechters betrokken zijn. Echter, indien sprake is van rechtsontwikkeling op een bepaald gebied zal naar de mening van de Orde een balans moeten worden gevonden. Met behoud van de zelfstandigheid en onafhankelijkheid van de rechters die op de zaak zitten, verdient breed collegiaal overleg wellicht de voorkeur, anderszins kan via het inschakelen van deskundigen of amici curiae de vereiste specialistische kennis betrokken worden in een procedure. Van een rechter wordt verwacht dat deze een zaak in breder perspectief kan plaatsen. Inschakeling van een specialist kan in dat geval leiden tot een uitspraak die een al te particuliere opvatting weerspiegelt.

De Orde is verder van mening dat de kwaliteit van het werk van de hoven versterkt zal kunnen worden door explicitering van nieuwe rechtsoordelen en door prorogatie (waarbij de rechtbank fase wordt overgeslagen¹). Verder merkt de Orde op dat de bevoegdheid om prejudiciële vragen te stellen aan de Hoge Raad een nuttig middel kan zijn in complexe en langlopende zaken. Een antwoord van de Hoge Raad kan veel eerder in het proces gewenst zijn om de kwaliteit en uniformiteit van rechterlijke beslissingen te waarborgen.

Conclusie

De Orde is van mening dat gegeven het feit dat hoven als tweede feitelijke instantie functioneren, het voor de belastingrechtspraak als geheel van belang is dat de controlefunctie meer uit de verf komt. Echter, beredenerend vanuit de vrije procesvertegenwoordiging in het belastingrecht en de wenselijkheid van voldoende rechtsbescherming acht de Orde het beperken van het appel tot uitsluitend de controlefunctie niet wenselijk. De Orde is wel van mening dat de hoven terecht het initiatief hebben genomen om een Agenda voor de appelrechtspraak 2020 te formuleren. Met de opstellers van de Agenda is de Orde verder van mening dat de Agenda een goede basis biedt waarop in overleg met de verschillende bij de appelrechtspraak betrokken partijen innoverende voorstellen en concrete aanbevelingen gegenereerd kunnen worden die de intermediaire positie van de appelrechtspraak gestalte kunnen geven.

Met vriendelijke groet,
De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the bottom.

mr. D.G. Barmantlo
Voorzitter sectie Formeel Belastingrecht

¹ Het huidige recht kent die mogelijkheid niet.